Beérkezett: 2025. 06. 12. Elfogadva: 2025. 06. 13. Megjelent: 2025. 08. 31.

DOI: 10.21030/anyp.2025.3.11

Takács Judit – Gonda Zsuzsa – Hollóy Zsolt

Beszámoló a XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási versenyről

Hogyan emelhető be a drámapedagógia egy anyanyelvi órába? Mit vittek magukkal a hallgatók a nyelvtanóráról az origamielefántba csomagolt házi feladaton kívül? Hogyan használhatók egyszerre modern és archaikus szövegek az ismétlés, a halmozás, a fokozás tanításakor? Ezekre a kérdésekre is választ kaptak azok, akik részt vettek a XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási verseny bemutatóóráin március 19. és 21. között Egerben. A verseny során a zsűri tagjai élményszerű, módszertanilag szinte tökéletesre fejlesztett és szakszerűen kivitelezett anyanyelvi órákat láthattak, valamint határozott, magabiztos, felkészült tanárjelölteket ismerhettek meg.

A Magyar Nyelvtudományi Társaság Magyartanári Tagozatának kiemelt rendezvénye a magyartanárjelöltek anyanyelvtanítási versenye, amelynek vándorversenyként 2003-tól kezdődően tíz éven keresztül minden évben más-más egyetem magyar nyelvészeti tanszéke adott helyet, 2006-ban például az Eszterházy Károly Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke.

A X. országos anyanyelvtanítási versenyt 2013 áprilisában szervezte meg az ELTE BTK Szakmódszertani Központja és az ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszéke, résztvevői pedig a Trefort Ágoston Gyakorlóiskola és az Apáczai Csere János Gyakorlógimnázium 9. osztályos tanulói voltak. Az utóbbi években forráshiány, 2020-tól kezdődően pedig a pandémia okozta nehézségek miatt vált lehetetlenné a verseny megrendezése, a folytatás mellett azonban mind a Magyartanári Tagozat, mind pedig az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszéke elkötelezett volt, ezért a hagyományokat felelevenítve 2023 áprilisában újra Eger adott otthont a XI. versenynek, azzal a nem titkolt céllal, hogy ezt a kiemelt fontosságú módszertani rendezvényt az egri intézményhez kösse. A XI. országos anyanyelvtanítási versenyt április 20. és 21. között rendezték meg Egerben, ahol a bemutatóórák az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Gyakorlóiskolájában zajlottak. A Magyartanári Tagozat által meghatározott téma ebben az évben a szóbeli érvelés tanítása volt, a versenyzőknek pedig az első nap kisorsolt 10.-es vagy 11.-es osztályokkal kellett dolgozniuk. A versenyzőknek a témán kívül még egy módszertani kikötésnek is meg kellett felelniük: az órán páros munkát (is) kellett valamilyen formában használniuk.

A 2023-as tanítási verseny tapasztalatait felhasználva 2025-ben Kárpát-medenceivé bővült a program, hiszen már nemcsak a zsűriben, hanem a versenyzők között is voltak határon túli résztvevők, akik Beregszászról és Nyitráról érkeztek (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem). Rajtuk kívül 7 magyarországi egyetem (Nyíregyházi Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, Miskolci Egyetem, Károli Gáspár Református Egyetem, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pannon Egyetem, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem) magyartanárjelöltjei vettek részt a versenyen. A verseny résztvevőinek és felkészítő tanáraiknak a névsorát az 1. táblázat összegzi.

1. táblázat
A XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási verseny indulói, felkészítő tanárai

Egyetem/főiskola	Versenyző hallgató	Felkészítő tanár
Nyíregyházi Egyetem	Baku Laura	Karafa Sándor
Károli Gáspár Református Egyetem	Barna Szilvia	N. Császi Ildikó
Miskolci Egyetem	Bártfai Kristóf Sándor	Kapusi Angéla
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem	Béres Gréta	Farkas Anett
Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem	Fóthi Virág Mercédesz	N. Tóth Anikó
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola	Huzina Eszter	Beregszászi Anikó – Dudics Katalin
Szegedi Tudományegyetem	Schauer Luca	Zs. Sejtes Györgyi
Pannon Egyetem	Szili Cintia	Szabó Melinda
Eötvös Loránd Tudományegyetem	Takács Angéla	Klemmné Gonda Zsuzsa

A versenyt Csáfor Hajnalka, az EKKE rektorhelyettese nyitotta meg, majd Bozsik Gabriellának, a Magyar Nyelvészeti Tanszék nyugalmazott főiskolai tanárának, a korábbi versenyek egyik szervezőjének köszöntő szavait olvasta fel Takács Judit, a Magyar Nyelvészeti Tanszék vezetője, a verseny egri koordinátora. A háromnapos rendezvény első napja ismét szakmai program volt, amelyen két plenáris előadás hangzott el. Csató Anita (EKKE) előadásának címe *A kreatívírás-gyakorlatok szerepe a tanulók szövegértési és szövegalkotási készségének fejlesztésében*, Gonda Zsuzsa (ELTE) pedig a mesterséges intelligencia anyanyelvi nevelésben betöltött szerepéről beszélt (1).

1. kép
A XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási verseny megnyitója: Csáfor Hajnalka oktatási rektorhelyettes, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (Fotó: Nagy Adri)

A 9 versenytanítás a második és a harmadik napon zajlott az EKKE Gyakorlóiskolájában (EKKE Gyakorló Általános Iskola, Közép-, Alapfokú Művészeti Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Technikum). A versenyen a hallgatóknak egy 9–11. évfolyamos, 16 fős osztályban kellett megtartaniuk egy 45 perces, új tananyagot feldolgozó anyanyelvi órát az előzetesen elkészített óraterv alapján. A 2025. évi verseny témája:

a felsorolás, a fokozás, a halmozás alakzatok szerepe és hatása különböző (például irodalmi, publicisztikai, magánéleti) szövegtípusokban.

A felkészült tanárjelöltek a bemutatóórákon igyekeztek érvényesíteni saját tanári személyiségüket, látásmódjukat, a téma egyéni megközelítésmódjait. Számos kapcsolódó műveltségi területet integráltak a tanórákba, megjelent a fenntarthatóságra nevelés, a digitális kultúra, a matematika, a drámapedagógia és az ének-zene is. Az izgalmas témákat eredeti feladatokkal és eszközhasználattal párosították a résztvevők, az okoseszközök mellett megjelentek a különböző szókártyák, poszterek, képek, reklámok, mesterséges intelligencia által generált szövegek és képek egyaránt.

Minden bemutatóóra a tanulókat helyezte a középpontba, az ő aktív munkájukra épültek a gyakorlatok és a tananyag feldolgozása. Jellemző volt a tanórákra az RJR-modell (ráhangolódás – jelentésteremtés – reflektálás szerkezet). A ráhangoló feladatok között szerepelt például zenehallgatás, szituációs játék, szerepjáték és mozgásos gyakorlat is. A jelentésteremtés jellemzően feladatok segítségével, tanári magyarázattal és számos szövegpéldával zajlott. Például a kijelölt fogalmak definícióját vagy magát a fogalmat szövegpéldákkal kellett párosítani, elemzési kérdések segítségével kellett önállóan vagy tanári irányítással szöveget értelmezni.

A tanárjelöltek – a kiírásnak megfelelően – többféle szövegtípussal dolgoztak. A stilisztika tanításában hagyományosnak tekinthető szépirodalmi szövegek mellett megjelentek a munka világának a szövegtípusai, a publicisztikai, a művészi és a magánéleti szövegek is, például reklámszövegek, könnyűzenei dalszövegek, szlogenek, népdalok. A versenyzők építettek a tanulók anyanyelvi tudására, nyelvhasználati tudatosságára, és a diákok saját nyelvi példáiból kiindulva tanította a kijelölt ismeretanyagot. Az órákon a tanulók nemcsak megismerkedtek a különféle alakzatokkal, hanem alkalmazniuk is kellett őket a különböző írásbeli és szóbeli feladatokban. Jellemzően írásbeli szövegekkel dolgoztak a diákok a bemutatóórákon, de volt olyan is, ahol a szóbeliség került a középpontba, és a párbeszédekben megjelenő alakzatokat kellett létrehozniuk és felismerniük. A kreatív írást igénylő gyakorlatok között szerepelt például, hogy egy közösségi eseményhez kellett szlogent írni, plakátot készíteni a fenntarthatóság témakörében, párbeszédet alkotni különböző stílusrétegekben, újságcikket vagy verset írni.

2. kép
A XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási verseny első bemutatóórája: Schauer Luca, Szegedi Tudományegyetem (Fotó: Nagy Adri)

A megbízható szakismeret és a változatos módszerek mellett a 2025-ös versenyen kiemelkedő volt az értékelés különböző formáinak a megjelenése. Volt olyan bemutatóóra, ahol a tanári értékelés a teljes órát

végigkísérte, így a versenyző folyamatos visszajelzést adott a diákoknak, és ez nagyon motiválóan hatott rájuk. Minden órán jellemző volt a szöveges tanári értékelés az elkészült tanulói produktumok bemutatásakor, amelyben szintén a pozitív visszajelzések kerültek előtérbe. A tanári értékelés mellett az ön- és társértékelés is számos alkalommal megjelent az órákon. Az önértékelés jellemzően az órák végén kilépőkártya formájában valósult meg, amikor a diákoknak olyan kérdésekre kellett válaszolniuk, hogy mit tanultak aznap, vagy mennyire voltak aktívak az adott órán. A társértékelés csoportos beszélgetéssel, előre meghatározott szempontok szerint valósult meg, de előfordult az is, hogy 6 zsetont kellett elosztaniuk egymás között az egy csoportban dolgozóknak aszerint, hogy milyen arányban járultak hozzá a feladatmegoldás sikeréhez. Olyan csoportmunkára is sor került, ahol a diákok külön értékelőlapot kaptak a feladat mellé, és a feladat végén a többi csoportot kellett értékelni az elkészült újság címe, kinézete és a bemutatása szerint.

A tanárjelöltek minden esetben törekedtek arra, hogy ne csak az ismeretanyag megértése és feldolgozása valósuljon meg az órán, hanem a tanulók jól is érezzék magukat a gyakorlatok közben. Az anyanyelvi óra iránti pozitív attitűd kialakítása kiemelten fontos, hiszen ez a tanulási eredményességet is nagyban növelheti. A tanárjelöltek néhány esetben a jó hangulatú tanórákon túl is készültek a diákok számára izgalmas gyakorlatokkal, feladatokkal, ilyen volt például az origamielefántba elrejtett házi feladat vagy éppen a témakörből készített digitális szabadulószoba.

A két nap alatt számos élményszerű, kreatív megoldásokban bővelkedő órát láthattunk, amelyeket a zsűri elnöke az eredményhirdetésen részletesen értékelt is. A versenyen harmadik helyezett lett a Miskolci Egyetem képviseletében Bártfai Kristóf Sándor (felkészítő tanára Kapusi Angéla), a második helyezést pedig a Szegedi Tudományegyetem hallgatója, Schauer Luca érte el, akit Zs. Sejtes Györgyi készített fel a versenyre. A XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási verseny győztese az EKKE V. éves magyar–angol szakos hallgatója, Béres Gréta lett, akinek felkészítő tanára a Magyar Nyelvészeti Tanszék tanársegédje, Farkas Anett volt.

3. kép
A XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási verseny győztese és felkészítő tanára (Fotó: Nagy Adri)

Az EKKE Pedagógusképző Központjának főigazgatója, Révész László nemcsak a verseny támogatójaként érdemel köszönetet, hanem a zsűrielnöki feladat elvállalásáért is. A szervezők köszönettel tartoznak a gyakorlóiskolai tanároknak is aktív részvételükért a verseny szervezésében: Onderné Szilágyi Tímea és Mogyorósiné Herczeg Éva szervezőmunkája nélkülözhetetlen volt, Ballagóné Csernyák Éva pedig a zsűri munkájába is bekapcsolódott. A részt vevő középiskolás diákok felkészültsége, aktivitása és együttműködése nagyban hozzájárult a verseny sikeréhez.

4. kép
A XII. Kárpát-medencei anyanyelvtanítási verseny versenyzői, zsűritagjai, felkészítő tanárai és szervezői (Fotó: Nagy Adri)

A Magyar Nyelvészeti Tanszék és a Magyar Nyelvtudományi Társaság Magyartanári Tagozata fontosnak érzi a tanítási verseny további megrendezését, amely iránt az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem is elköteleződött. Reményeink szerint a következő anyanyelvtanítási versenynek is az EKKE és gyakorlóiskolája ad majd helyet.

A verseny a Nemzeti Kulturális Alap és Az EKKE gyakorlatorientált felsőfokú képzéseinek infrastrukturális és készségfejlesztése című (RRF-2.1.2-21-2022-00033 számú) pályázat támogatásával valósult meg.

Irodalom

(1) A verseny részletes programja. https://uni-eszterhazy.hu/cms/tartalom/megtekint/xii-karpat-medencei-anyanyelvtanitasi-verseny. (2025. június 12.)

Takács, Judit – Gonda, Zsuzsa – Hollóy, Zsolt: Report on the 12th First Language Teaching Competition in the Carpathian Basin

Kulcsszók: anyanyelv-pedagógia, stilisztika tanítása, alakzatok tanítása, anyanyelvtanítási verseny, RJR-modell

Keywords: first language pedagogy, teaching stylistics, teaching rhetorical figures, first language teaching competition, RJR model

Az írás szerzőiről

Takács Judit
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Magyarország
takacs.judit[kukac]uni-eszterhazy.hu
https://orcid.org/0000-0002-8665-0893

Gonda Zsuzsa
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország
gonda.zsuzsa[kukac]btk.elte.hu
https://orcid.org/0000-0002-6387-6566

Hollóy Zsolt
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország
holloy.zsolt[kukac]btk.elte.hu
https://orcid.org/0000-0003-2724-8359